Za egzemplarz płaci się 20 fenygów na rzecz Czytelni Ludowych.

PIEŚNI CHEMICZNE

dla

IV. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich

w

POZNANIU

popełnił

Dr. A. Pol,
członek wielu uczonych i nieuczonych towarzystw.

POZNAŃ 1884.
Czcionkami drukarni Kuryera Poznańskiego.

Do IV Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich staranne poczyniono przygotowania dla wzbogacenia wiedzy, podniesienia ducha, rozweselenia umysłu, a nawet uraczenia ciała pląsami i płodami kulinarnéj sztuki. Obok naukowych odczytów i rozpraw, oraz poważnych przemówień, nie zapomniano o napojeniu oka oglądaniem drogich każdemu pamiątek i osobliwości, nie zapomniano nawet o koncertach, balach i ucztach, — zapomniano tylko o jednéj i to niesłychanie ważnéj rzeczy — o śpiewie. A wszakże śpiew, to najżywszy wylew wezbranych uczuć, to najczystszy oddźwięk serca! Postanowiłem więc uzupełnić ten brak i zważywszy na to, że reprezentanci abstrakcyjnéj wiedzy powinni uczucia swe kierować ku tym naukom, którym swe życie poświęcili, przysposobiłem niniejsze pieśni chemiczne, które ze względu na to, iż nie każdy przyrodnik, znający się na teoryi akustyki, umie takową zastósować także w praktyce i zna się na skocznym druku muzycznym, jako też ze względu na brak czasu do potrzebnych prób i ćwiczeń, zastósowałem do znanych powszechnie melodyi pieśni ludowych. Może ta praca będzie zachętą, że na przyszły zjazd dalszą seryą pieśni i rymów chemicznych, matematycznych i t. p. zdolniejszy odemnie popełni rymarz.

Nr. 1.

(Melodya: „Na dolinie zawierucha.“)

Woda z cynkiem lub żelazem — HO *z* Zn *lub* Fe
I siarczany kwas; — SO_3
|: Połączone tworzą razem
Wodorodu gaz. :| — H

Wodorodzie, wodorodzie,
Gdzież cię znajdę, gdzie?
|: Szukać będę najprzód w wodzie,
Nie zawiodę się. :|

Tameś w domu, lecz za domem
Trafię na twój tor,
|: Bo się łączysz chętnie z bromem, — Br
Zwiąże cię i chlor. :| — Cl

Jaka korzyść z ciebie przyjdzie,
Niech świat cały wie:
|: Przy rozżarzonym oksydzie
Zmieniasz w kruszec rdzę. :|

Mieszaj się jak chcesz chemicznie,
Lecz się tlenu bój, — O
|: Z nim się nie łącz mechanicznie,
Wodorodzie mój! :|

Z nim w stosunku się łączący,
Jak do ósmiu raz,
|: Wytwarzasz eksplodujący
Niebezpieczny gaz. :|

W wyższe pędząc regiony
Nauczyłeś nas,
|: Jaka korzyść, gdy w balony
Zaprzężem twój gaz. :|

Pędź ku niebu w chyżym rzucie,
Lecz z pod nóg idź precz,
|: Bo mieć ciebie z wodą w bucie,
To niemiła rzecz. :|

Nr. 2.

(Melodya: „Ciężko ranny z wieńcem chwały.“)

Sód i dwakroć kwas węglany, — Na *z* CO_2
Natrum bicarbonicum, — $NaO.2CO_2+HO$
Jestto przetwór wszędzie znany,
Natrum bicarbonicum.
|: Jedź na zachód, jedź na wschód,
Znajdziesz dwuwęglany sód.
Dziś ma prawie każdy dom
Natrum bicarbonicum. :|

Ceń wśród lata ku ochłodzie
Natrum bicarbonicum,
I w selcerskiéj znajdziesz wodzie
Natrum bicarbonicum;

|: Rozmaitych innych wód,
Krasą dwuwęglany sód;
A w butelce tworzy szum
Natrum bicarbonicum. :|

Czem jest wino, gdy mu braknie
Natrum bicarbonicum?
Wszak w szampanie każdy łaknie
Natrum bicarbonicum?
|: *Verzenay, Moët, Ducasse*
I Zielonogórski kwas —
W każdem sprawia huk i szum
Natrum bicarbonicum. :|

I do kawy, do herbaty
Natrum bicarbonicum,
W groch, w kapustę, w marynaty,
Natrum bicarbonicum;
|: Maszli twardą wodę ty,
Wnet ją zmiękczy natrum bi,
Więc mieć winien każdy dom
Natrum bicarbonicum. :|

Jeśli z ciebie pijak stary —
Natrum bicarbonicum,
Jeśliś wina pił bez miary —
Natrum bicarbonicum,
|: Wtenczas zgagę, nudny kwas,
Niszczy dwuwęglanu gaz,
Więc czemprędzéj zgagę stłum
Natrum bicarbonicum. :|

Gdy nazajutrz głowa boli —
Natrum bicarbonicum,
Zamiast zażyć gorzkiéj soli — $Mg. SO_3 + 7 HO$
Natrum bicarbonicum.
|: Weźmiéj raczéj Natrum bi,
Dodaj Cremor tartari, $C_3 H_6 + O_{12}$
A tak sprawi w wodzie szum
Natrum bicarbonicum. :|

Będzie proszek musujący —
Natrum bicarbonicum,
Wszelkie koty niweczący —
Natrum bicarbonicum,
|: Puchniesz sobie — będzie lżéj,
Papier w pogotowiu miéj!
Niech więc dziś ma każdy dom
Natrum bicarbonicum. :|

Nr. 3.

(Melodya: „Kurdesz.")

Każ przynieść wody, mój Grzegorzu miły,
I za pomocą elektrycznéj siły
Rozłóż takową, a utworzem sami
|: Ozon, ozon nad ozonami. :| HO_3

Tlen się wytwarza i osobno wodor,
Lecz tlen ma pewien niezwyczajny odor,
Zbliż tlen do nosa, poczujesz nozdrzami
|: Ozon, ozon nad ozonami. :|

Wyjm fosfor z wody, rozłóż na papierze, P
Niechaj się zetknie z tlenem w atmosferze —
Tak rozlicznemi stworzysz sposobami
|: Ozon, ozon nad ozonami. :|

W powietrzu ozon elektryczność tworzy,
Gdy się wśród grzmotu nawałnica sroży,
Wtenczas się zjawia razem z piorunami
|: Ozon ozon nad ozonami. :|

W ozonie kruszec łatwiéj oksyduje,
I znacznie zdrowszym człowiek w nim się czuje,
Niech więc zostanie zawsze między nami
|: Ozon, ozon nad ozonami. :|

Nr. 4.

(Melodya: „Siałem proso na zagonie.“)

Siałem proso na zagonie,
Nie mogłem go żąć,
Bom zaniedbał do mierzwienia
Amoniaku wziąć; NH_3
Bo posiać, to nie żąć,
Nic nie nada nawet kląć,
Kiedy niema amoniaku, skąd się plon ma wziąć?

Azot z gazem wodorodu N
Trudno łaczą się,
Przetwór ten się amoniakiem
Od lat dawnych zwie;

Chemik go nie robi sam,
I przyroda daje nam,
Bo gdzie gnije trup zwierzęcy, jest amoniak tam.

Patrz na bydło, o człowiecze,
I reflektuj się,
Że tak samo po tém życiu
Zgnije ciało twe;
Choć ci szczęścia tu nie brak,
I ty także skończysz tak:
Twoje ciało nie da złota, lecz — amoniak!

Nr. 5.

Gwoli gimnastyki języka.

(Melodya: „Ty ze mnie sydzis dziewucho!")

Gdy ćwiczenia gimnastyczne
Język robić chce,
Niech przetwory alkaliczne
Czyta sobie te:
Hop, hop, dana da,
Oj da da da dana dana da
Hop, hop, dana da
Oj da dana dana.

Dibrommethylcinchonina $C_{19}H_{22}N_2O.(CH_3Br)_2$
Strychnintrijodit $C_{21}H_{22}N_2O_2.HJ.J_2$
Nitrosotropigenina
Conylenbromid. $C_8H_{14}Br_2$
Hop hop, dana da itd.

Benzylcinchoninhydroxyd $C_{19}H_{22}N_2O.C_7H_7.OH$
Veratralbina $C_{28}H_{43}NO_5$
Aethylcodeïnhydroxyd
Nitroharmina $C_{13}H_{11}(NO_2)N_2O$
Hop hop, dana da itd.

Kwasy, tłuszcze, mydła, sole
Równie pięknie brzmią,
I przeróżne alkohole
Niemniéj język gną.
Hop hop, dana da itd.

Bromvalerylaethyleter, $C_5H_8BrOC_2H_5$
Crotylalkohol, C_4H_8O
Isocrotylmethyleter, $(CH_3)_2C:CHOCH_3$
Octylenglycol. $C_8H_{18}O_2$
Hop hop, dana da itd.

Lecz gdy z ciebie, cny kartoflu,
Alkohol się wziął,
Chodzi język jak w pantoflu,
Jakby z nóg go ściął.
Hop hop, dana da itd.

Nr. 6.

Krakowiaki chemiczne.

1. Świeci słonko świeci,
Wszystko się raduje —
Gdy się z tlenem łączy
Kruszec oksyduje.
Na blednicę cierpi
Niejedna panienka,
Rdzy żelaza zażyć Fe_2O_3
Niechaj się nie lęka.

2. Na wysokim dębie
Gołąbeczek siedzi, —
Gorszym od żelaza
Bywa oksyd miedzi. CuO
Jeźli gospodyni
Masz kociełek z miedzi,
Gdy powidła warzysz,
Strzeż się pilnie śniedzi.

3. Wśród śpiewu ku niebu
Skowronek ulata —
Najczystszym jest płynem
Aqua distyllata,
Lecz to berbelucha;
Chcesz mieć błogie skutki,
Do dystylowanéj
Uciekaj się wódki.

4. Nastał Maj uroczy,
Śpiewają ptaszyny —
Robi się dynamit
Z nitrogliceryny.
Niech się z dynamitem
Bacznie człek obchodzi,
Bo on pono czasem
Nieco zdrowiu szkodzi.

5. Kwitnie sobie, kwitnie,
Migdał ogrodowy —
Cyan z wodorodem C_2N
Bardzo jest niezdrowy.
Nie bierz tego w usta.
Bo to kwas jest pruski, $H.C_2N$
Lepiéj mniéj szkodliwe
Jedz kujawskie kluski*).

*) Globuli cujavienses; *(Linneusz)*. Co do stałéj formuły chemicznéj dla tego przetworu dotychczas uczeni jeszcze są ze sobą niezgodni. Przy sposobności pobytu w Kujawach mogliby chemicy zjazdu przetwór ten dokładnie zbadać i nadać mu stałą formułę. Proponowałbym zgodzić się na formułę następującą: (C_{12} H_{10} O_{10} + HO) Cujav.